

kronik | Vi ønsker at bevare den eksisterende gudstjenesteordning fra 1992 og samtidig styrke den fælles løbende fornyelse af folkekirkenes liturgi. Derfor stiller vi seks forslag, som skal drøftes på folkekirkenes liturgikonference i den kommende weekend

Biskopper: Her er vores forslag til ny gudstjeneste

Marianne Christiansen

Biskop over Haderslev Stift

Elof Westergaard

Biskop over Ribe Stift

Tine Lindhardt

Biskop over Fyens Stift

OVER HELE LANDET ringer kirkeklokkerne søndag efter søndag og mange hverdage for at fortælle, at døren er åben. I kirken kan alle gå lige ind uden billet eller penge eller identitetskort og møde mennesker og musik og modtage mysteriet og meningen. Folkekirkenes gudstjenesteliv er offentligt i betydningen åbent for alle.

Gudstjeneste fejres som menneskers fælles tak og høn til Gud og modtagelse af ord og sakramenter. Det gøres på mange måder verden over. Den måde, det gøres på i folkekirken, sætter præg på hele landet, eftersom gudstjenestefejringen foregår i de kirker, der ligger som åbne huse i hvert sogn.

Derfor er folkekirkenes liturgi – altså gudstjenestens fastlagte forløb – af offentlig interesse. Den sætter rammer for det enkelte menneskes og den enkelte sognemenigheds gudsdyrkelse og er en del af dannelsen i samfundet. I 2016 satte biskopperne en offentlig samtale om folkekirkenes liturgi i gang: Tre faggrupper bidrog med oplæg om henholdsvis "Autorisation", "Gudstjeneste" og "Dåb og Nadver". Arbejdet drejer sig om søndagens faste gudstjeneste, den eneste gudstjeneste, ud over de kirkelige handlinger som vielse, jordpåkæstelse med mere, som skal følge et bestemt ritual, den såkaldte højmesse-

ordning, samt om dåb og nadver. Den nuværende ordning er fra 1992. Søndagsgudstjenesten og sakramenterne (dåb og nadver) er fastlagt af fælles bestemmelser, som gælder for alle sogne. Hvor meget der skal være fælles, og hvor meget der skal være lokalt bestemt, har været ét af spørgsmålene i liturgiarbejdet.

EFTER DE TRE oplæg kunne alle i perioden frem til den 26. marts i år sende kommentarer og forslag til den såkaldte liturgipostkasse. Samtidig blev der landet over arrangeret debatter og samtaler om liturgi, både i menighedsrådene og i åbne møder eller corona-onlinemøder. Sideløbende med postkassen har der været debat i forskellige medier samt udgivelser af bøger og artikler.

Enhver kan gå ind på folkekirken.dk og læse de mange offentliggjorte indlæg. Nogle bidragydere har ikke ønsket deres indlæg offentliggjort. På folkekirken.dk finder man også en rapport, som giver et overblik over bidragene.

Det er naturligvis umuligt at samle en så bred debat med få ord. Vi bemærker dog nogle tendenser: ønsker om sproglig revision af enkelte eller flere led i

liturgien; større variation og valgfrihed; øget mulighed for at få nyere bønner og salmer i gudstjenesten; en delvis revision af gudstjenestens fastlagte læsninger (tekstrækkerne); sproglige og måske også indholdsmæssige ændringer i dåbsritualet; flere alternative nadverritualer.

Dertil et bredt ønske om at fastholde en autoriseret ordning med en større eller mindre lokal fleksibilitet. Såvel frihed som genkendelighed vægtes. Der udtrykkes fra mange sider påskønnelse af den nuværende ordning, dens forankring i traditionen og dens slidstyrke. Ganske få ønsker grundlæggende ændringer. Salme-sangen anfægtes ikke.

Sådan hører og ser vi helt overordnet debatten. Vi kan kun opfordre andre til at læse med i indlæg og udgivelser. Samlet vidner de om stort engagement i, kærlighed til og viden om folkekirkenes gudstjeneste og liturgi.

VI, SOM UDGØR biskoppernes arbejdsgruppe, har samlet op på forløbet og kommer nu med en række forslag, der efter vores mening kan danne gode rammer om liturgiernes fortsatte liv i folkekirken. Forslagene skal drøftes på en

konference på lørdag den 13. november med indbudte repræsentanter for forskellige sider af kirkelivet. Alle har desuden kunnet tilmelde sig digitalt. Efter konferencen skal forslagene bearbejdes ud fra indtrykkene fra konferencen og fremsættes til beslutning på bispemødet i januar 2022. Derefter skal også Kirkeministeriet inddrages.

Den overordnede ramme for forslagene er: Vi ønsker at bevare 1992-ordningen og at styrke den fælles løbende fornyelse af folkekirkenes liturgi.

Derfor stiller vi seks forslag, som er indbyrdes sammenhængende:

- Oprettelse af Liturgisk Forum.
- Nedsættelse af en dåbskommission.
- Udarbejdelse af et nyt alterbogstillæg.
- Nyformulering af "Højmessevejledning".
- Formulering af liturgisk vejledning på udvalgte områder.
- Formulering af en fælles redegørelse for tilsynet.

HVORFOR BEVARE den nuværende gudstjenesteordning fra 1992? Vi mener, at ordningen ud over at være det stærke bånd til traditionen og folkekirkenes grundlag og i samhørigheden mellem sognene også rummer et udfoldet potentiale. 1992-ordningen blev udgivet sammen med alterbogstillægget og altså "født" med en stor grad af variationsmuligheder. Idet vi bevarer

1992-ordningen, bevarer vi muligheden for lokale variationer og forpligtelsen på løbende at forny de fleksible led i gudstjenesten, salmer og bønner. Debatten har vist, at man flere steder har ønsker til fornyelse eller en praksis, som allerede kan rummes i den nuværende ordning. For eksempel er det musikalske område helt frit og afgøres af den lokale kirkemusiker sammen med præsten. 1992-ordningen har desuden den fordel, at menighedsrådet har en lovfæstet indflydelse på liturgiske ændringer (Menighedsrådsloven, paragraf 38).

1992-ORDNINGEN RUMMER en række ikke-autoriserede muligheder, som ansøger til stillingtagen og til variationer. Det må være en fælles opgave i folkekirken at sørge for at nære arbejdet med at formulere bønner og skrive salmer samt være opmærksom på, hvilke mindre ændringer i liturgien, der kan fjerne hindringer og åbne døre for mennesker lige nu.

Derfor foreslår vi at oprette Liturgisk Forum, der skal være forankret i henholdsvis kirkemusikskolerne og Folkekirkenes Uddannelses- og Videnscenter. Vi forestiller os to stillinger suppleret med ad hoc-grupper bestående af lægfolk og fagfolk. Et fast opdrag skal være hvert 5.-10. år at udgive et nyt salmebogstillæg og en ny samling bønner. Desuden skal Liturgisk Forum varetage en øget fælles efteruddannelse og samarbejder mellem præster og organister, inspirere menighedsråd og medarbejdere på det liturgiske felt samt blandt andet arbejde med fornyelse af den liturgiske musik.

Vi foreslår et nyt alterbogstillæg med blandt andet revision og variationer i forhold til de nuværende tekstrækker, udfoldelse af variationsmuligheder for eksempel for korte gudstjenester og lægmandsgudstjenester samt alternative nadverritualer. Alterbogstillægget skal sendes i høring i folkekirken bredt, for det færdiggøres.

Desuden foreslår vi en fornyelse af den nuværende "Højmessevejledning", som er biskoppernes indledning til ritualbogen. Her kan der tages højde for en del af de mindre ændringer, som er peget på i debatten. En bredere liturgisk vejledning kan bidrage med (efter-spurgte) vejledninger på for eksempel børne- og ungegudstjenester, friluft- og flersprogede gudstjenester med videre samt liturgisk, musikalsk og teologisk baggrundsviden.

Biskopperne vil desuden udarbejde en fælles redegørelse for at klargøre tilsynets rolle i forhold til gudstjenestelivet.

SIDST OG ABSOLUT IKKE MINDST foreslår vi en dåbskommission, nedsat af Kirkeministeriet med henblik på at overveje ændringer i dåbsritualet. Selv mindre sproglige ændringer i det autoriserede dåbsritual kan have stor betydning kirkeligt, teologisk og folkeligt. Derfor mener vi, der her kaldes på et egentligt kommissionsarbejde.

Dette var en kort præsentation af de forslag, som vil blive fremlagt og drøftet med repræsentanter for menighedsråd, organisationer, uddannelsesinstitutioner med mere på konferencen den 13. november og på bispemødet i januar 2022. ■